

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
геології, географії, рекреації і
туризму
(вказати назву структурного підрозділу)
Віліна ПЕРЕСАДЬКО
(вказати П.І.Б керівника)
" 17 " *серпня* 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНЕ ЗЕМЛЕЗНАВСТВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

галузь знань

10. Природничі науки

(шифр і назва)

спеціальність

106. Географія, 014.07 Середня освіта (географія)

(шифр і назва)

освітня програма

«Фізична географія, моніторинг і кадастр природних ресурсів», «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток», «Картографія, геоінформатика і кадастр», «Географія рекреації і туризму», «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»

спеціалізація

вид дисципліни

обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет

геології, географії, рекреації і туризму

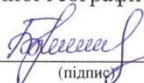
2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
«26» серпня 2024 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Залюбовська О.В., к. геогр.н., доцент кафедри фізичної географії та картографії

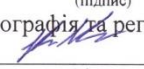
Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

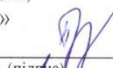

(підпис) _____ (Анатолій БАЙНАЗАРОВ)
(прізвище та ініціали)

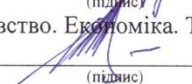
Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Фізична географія, моніторинг і кадастр природних ресурсів»

_____ (Світлана РЕШЕТЧЕНКО)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

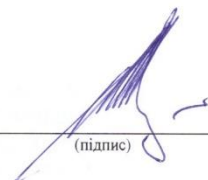
Гарант ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

_____ (Катерина КРАВЧЕНКО)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Картографія, геоінформатика і кадастр»

_____ (Наталія ПОПОВИЧ)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Географія рекреації та туризму»

_____ (Юлія ПРАСУЛ)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»

_____ (Олександр ЖЕМЕРОВ)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «26» серпня 2024 року № 7
Голова науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) _____ (Олександр ЖЕМЕРОВ)
(прізвище та ініціали)

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Загальне землезнавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, спеціальності 106 Географія, освітніх програм: Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів, Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток; Картографія, геоінформатика і кадастр; Географія рекреації та туризму; 014.07 «Середня освіта (Географія)», освітньої програми: Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є первинне опанування студентами основних наукових положень загальної фізичної географії та вчення про географічну оболонку як глобального середовища людства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є опанування проблемно-систематичного викладу проблем землезнавства як основоположної фундаментальної основи географічної освіти.

- дати уявлення про історію формування основних положень землезнавства та фізичної географії;
- сформувати систему уявлень щодо об'єкту, предмету, методу загального землезнавства та парадигм;
- викласти основи вчення про географічну оболонку як цілісну організовану біокосну систему, котра є природним середовищем і ареною діяльності людського суспільства;
- ознайомити з основними положеннями глобальної екології та сучасними проблемами людства, заради збереження глобальної екологічної безпеки.

1.3. Кількість кредитів:

ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів», «Картографія, геоінформатика і кадастр» - 5

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»; «Географія рекреації та туризму»; «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота» - 4

1.4. Загальна кількість годин

ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів», «Картографія, геоінформатика і кадастр» - 150 годин

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»; «Географія рекреації та туризму»; «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота» - 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна		
Денна форма навчання		Заочна (дистанційна) форма навчання
<u>ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів», «Картографія, геоінформатика і кадастр»</u>	<u>ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»; «Географія рекреації та туризму»; «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»</u>	<u>ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»; «Географія рекреації та туризму»; «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»</u>
Рік підготовки		
1-й	1-й	1-й
Семестр		
1-й	1-й	1-й
Лекції		
32 год.	32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття		
32 год.	32 год.	6 год.
Лабораторні заняття		
год.		год.
Самостійна робота		
64 год.	56 год.	102 год.
Індивідуальні завдання		
год.		

Заплановані результати навчання.

ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів»:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 14. Прагнення до збереження навколишнього середовища

СК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових масштабах.

СК 7. Здатність застосовувати базові знання і розуміння основних принципів фізичної географії, методів, технологій і методик в галузі моніторингу та кадастру природних ресурсів.

СК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

СК 14. Розуміння основних географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації, розуміти стратегію розвитку територій.

СК 15. Здатність до системного географічного мислення при вивченні природи Землі, стану довкілля окремих регіонів та України.

ОПП «Картографія, геоінформатика і кадастр»

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових масштабах.

СК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

СК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

СК 12. Здатність до системного географічного мислення.

СК 13. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності.

СК 14. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук при вивченні природних та антропогенних геосистем різного ієрархічного рівня.

ОПП «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»:

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному,

локальному). ПКЗ. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності, системне географічне мислення при вивченні Землі (світу), геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК8. Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства; змісту фундаментальних і спеціальних дисциплін про геосфери, географічні явища та процеси, аналізувати їх з точки зору фундаментальних теорій та концепцій географічної науки на різних просторо-часових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному), методології дослідження, пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів, форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах).

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»:

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК02. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК05. Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів.

СК07. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

СК12. Здатність до системного географічного мислення.

ОПП «Географія рекреації та туризму»:

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; вдосконалювати власне навчання і виконання, включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок, орієнтуватися у

світовому й національному географічному науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності.

СК02. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК05. Здатність аналізувати склад і будову геосфер, природні, суспільні, зокрема туристсько-рекреаційні об'єкти та процеси на різних просторово-часових масштабах.

СК07. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

Згідно до вимог освітньої програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів»:

РН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

РН 3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

РН 5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

РН 7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

РН 12. Використовувати знання про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.

РН 13. Застосовувати методи і прийоми аналізу генезису, еволюції і тенденцій розвитку об'єктів та явищ навколишнього середовища.

ОПП «Картографія, геоінформатика і кадастр»:

ПР 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР 03. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПР 07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПР 12. Розуміти географічні основи раціонального природокористування та охорони природи.

ПР 14. Застосовувати методи і прийоми аналізу генезису, еволюції і тенденцій розвитку об'єктів та явищ навколишнього середовища.

ПР 16. Визначати зміни характеристик природного середовища під впливом господарської діяльності.

ОПП «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»:

РН 14. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, природничих, суспільних і точних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін, предмет дослідження географії, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки і географічних відкриттів.

РН 15. Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.

РН 16. Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних систем, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

РН 17. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

РН 19. Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.

РН 29. Знає основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів, виявляє зв'язки і залежності між компонентами, причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них, аналізує просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях; виявляє зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників.

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»:

ПРО1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПРО3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРО7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПРО9. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів, досліджувати особливості регіонального соціально-економічного розвитку.

ОПП «Географія рекреації та туризму»:

ПРО1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПРО3. Пояснювати особливості організації географічного простору, оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності, застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії на рівні, що дозволяє пояснювати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси.

ПРО7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПР12. Розуміти чинники диференціації природи, принципи ландшафтної організації географічної оболонки.

Через систему знань та умінь:

знання про: склад, будову, динаміку, організацію, історію вивчення географічної оболонки та методологію фізичної географії;

уміння: користуватися джерелами інформації про земні процеси та фундаментальними знаннями для пояснення фізико-географічних процесів, явищ та глобальних геоекологічних проблем.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Вступ. Місце загальної фізичної географії та землезнавства в системі знань та пізнавальної діяльності сучасної людини. Співвідношення землезнавства та фізичної географії й глобальної екології. Землезнавство та вчення про біосферу В. І. Вернадського. Предмет і об'єкт землезнавства.

Розділ 1. Історія та методологія сучасного землезнавства

Тема 1. Історія формування уявлень про Землю і Всесвіт

Історія формування загальної картини Всесвіту. Гіпотези утворення Землі у складі Сонячної системи. Моделі внутрішньої будови Землі. Формування уявлень про фігуру та розміри Землі. Космогонія та землезнавство Імануїла Канта. Закладення підвалин наукового землезнавства: фізичний світоопис Олександра фон Гумбольдта, землезнавство Карла Ріттера, географічна кліматологія Олександра Воєйкова.

Землезнавство новітнього часу: генетичне ґрунтознавство Василя Докучаєва, конструктивне землезнавство Андрія Краснова, природнича географія Степана Рудницького, географічне краєзнавство Павла Тутковського, загальнопланетарні процеси Дмитра Соболева. Сучасне землезнавство - вчення про географічну оболонку: Андрій Григор'єв, Станіслав Колесник, Костянтин Марков.

Землезнавчі дослідження в Україні: Каленик Геренчук, Ігор Черваньов, Володимир Боков, Микола Багров.

Тема 2 . Методологія, джерела знань та методи сучасної фізичної географії.

Методи землезнавства: споглядання та міркування, емпіричні методи (методи отримання первинної та вторинної інформації), теоретичні методи. Теоретичні методи: абстрагування, ідеалізація, моделювання, метод аналогій, аналіз та узагальнення. ГІС та ДЗЗ в сучасному землезнавстві.

Методологія фізичної географії та сучасного землезнавства. Парадигми фізичної географії та сучасного землезнавства: хорологічна, модельна, систематична, системна, модельна, екологічна, інформаційна.

Методологічні принципи і засади: історизм, уніформізм, генетизм, емерджентність.

Землезнавчі (глобально-екологічні) експерименти.

Тема 3. Загальні природничі та організаційні закони та їх прояви в географічній оболонці (в цілому та в окремих геосистемах)

Закони механіки в географічних проявах. Закон всесвітнього тяжіння: геоїд, гравітаційне поле Землі, ізостатичне врівноваження мас, взаємодія з іншими небесними тілами та їх географічні й екологічні наслідки.

Закони термодинаміки в географічній оболонці. Енергетичні баланси. Географічні теплові машини, як системи переносу енергії, їх кліматологічне та океанографічне значення. Шість родів географічних теплових машин за Шулейкіним.

Закони геохімії та їх географічні прояви. Геохімічні явища. Властивості природних вод. Принцип рухомих компонентів Перельмана. Ландшафтно-геохімічні бар'єри та їх значення.

Закони біологічних систем. Геосистеми як середовище життя та господарської діяльності людини.

Тема 4. Земля у Всесвіті

Поняття Всесвіту в сучасному розумінні. Галактика, Сонячна система, Земля.

Будова Землі: магнітосфера, атмосфера, гідросфера, літосфера, мантія та ядро. Захисні функції магнітосфери та атмосфери. Вплив Космосу й Сонця на планетарні процеси та стан людини (геліобіологія).

Рухи Землі: навколо Сонця, добове обертання та взаємодія з Місяцем. Припливи, їх планетарне значення. Палеогеографічне значення нерівномірності рухів земної кулі.

Порівняльна планетологія: умови на планетах Сонячної системи порівняно з земними.

Розділ 2. Вчення про географічну оболонку

Тема 5. Динаміка географічної оболонки

Основні типи руху геосистем. Поняття динаміки, розвитку та функціонування геосистем.

Джерела енергії географічної оболонки. Радіаційний баланс. Тепловий баланс: типи теплового балансу. Перенесення і розподіл тепла в географічній оболонці.

Розподіл температур. Атмосферна циркуляція. Комірка термічної циркуляції. Загальна циркуляція атмосфери: комірки циркуляції, вітри, баричні пояси. Причина та наслідки глобальної атмосферної циркуляції. Циркуляція океанічних вод.

Кругообіг води. Водний баланс. Атмосферна ланка кругообігу води. Біологічні і біогеохімічні кругообіги. Перенесення мінеральних речовин.

Тема 6. Будова географічної оболонки

Історія розвитку географічної оболонки.

Склад і загальні риси будови, географічної оболонки та її межі. Речовинний склад географічної оболонки. Складові частини географічної оболонки: літосфера, атмосфера, гідросфера, біосфера, кріосфера, кора вивітрювання, ґрунти (педосфера).

Тема 7. Організація географічної оболонки

Загальні риси структури земної поверхні. Вертикальна ярусність географічної оболонки. Кліматичні пояси та зони за Борисом Алісовим, класифікація типів кліматів за Володимиром Кеппеном.

Поясно-зональні структури. Періодичний закон географічної зональності. Радіаційний індекс сухості Будико. Модель ідеального континенту Рябчикова. Житєві зони Холдріджа. Висотна поясність.

Зонально-азональні риси природи Світового океану.

Розділ 3. Основи глобальної екології

Тема 8. Антропосфера - сучасний етап розвитку географічної оболонки.

Людство як компонент і керуюча ланка географічної оболонки-біосфери. Історія природокористування та його наслідки. Екологічні кризи минулого, біфуркації регіонального й локального рівнів. Людина як фактор глобального забруднення в географічній оболонці. Перспективи взаємовідношень людства і природного середовища.

Тема 9. Проблеми глобальної екології

Глобальні зміни. Чинники динаміки глобального клімату. Боротьба зі змінами клімату. Внутрішні процеси саморегулювання. Карбонатна система Світового океану та її вплив на вміст в атмосфері CO₂. Зміни в Світовому океані через потепління клімату. Збереження морських екосистем. Збереження екосистем суходолу.

Інші моделі кліматичних змін. Моделі аерозольних катастроф. Проблема ядерної війни як геоекологічна комплексна проблема. Можливості людства щодо запобігання екологічним кризам.

3. Структура навчальної дисципліни

ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів»,
«Картографія, геоінформатика і кадастр» - 150 годин

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма (не передбачена в 24/25 н.р.)					
	у тому числі						у тому числі					
	Усього	л	п	лаб	інд	ср	Усього	л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Історія та методологія сучасного землезнавства												
Тема 1: Історія Землезнавства	10	2	-			8	6	4				4
Тема 2: Методологія	20	6	4			10	19					17
Тема 3: Загальні природничі та організаційні закони	26	6	8			12	22	2	2			19
Тема 4: Земля у Всесвіті	6	0	0			6	11					10
Разом за розділом 1	62	14	12			36	58	6	2			50
Розділ 2. Вчення про географічну оболонку												
Тема 5: Динаміка ГО	24	6	8			12	22	2				20
Тема 6: Будова ГО	22	6	6			10	18	1	2			15
Тема 7: Організація ГО	20	4	6			10	18	1	2			15
Разом за розділом 2	66	16	20			32	58	4	4			50
Розділ 3. Основи глобальної екології												
Тема: 8 Антропосфера	11	1	-			8	16	2				15
Тема: 9. Проблеми глобальної екології	11	1	-			10	18					17
Разом за розділом 3	22	2	0			18	34	2				32
Усього годин	150	32	32			86	150	12	6			132

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»; «Географія рекреації та туризму»; «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота» - 120 годин

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	у тому числі						у тому числі					
	Усього	л	п	лаб	інд	ср	Усього	л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Історія та методологія сучасного землезнавства												
Тема 1: Історія Землезнавства	8	2	-			6	8	4				4
Тема 2: Методологія	16	6	4			6	12					12
Тема 3: Загальні природничі та організаційні закони	20	6	8			6	17	2	2			14
Тема 4: Земля у Всесвіті	6	0	0			6	11					10
Разом за розділом 1	50	14	12			24	48	6	2			40
Розділ 2. Вчення про географічну оболонку												
Тема 5: Динаміка ГО	20	6	6			8	17	2				15
Тема 6: Будова ГО	16	6	6			4	13	1	2			10
Тема 7: Організація ГО	14	4	6			4	13	1	2			10
Разом за розділом 2	50	16	18			16	43	4	4			35
Розділ 3. Основи глобальної екології												
Тема: 8 Антропосфера	9	1	2			6	13	2				13
Тема: 9. Проблеми глобальної екології	11	1				10	16					14
Разом за розділом 3	20	2	0			16	29	2				27
Усього годин	120	32	32			56	120	12	6			102

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методи землезнавчих досліджень.	2	
2	Парадигми землезнавства	2	
3	Побудова та аналіз гіпсографічної та батиграфічної кривої. Розподіл суші і води на Землі. Співвідношення висот і глибин на Землі	4	2
4	Побудова та аналіз гіпотетичного розрізу земної кори. Дослідження явища ізостатичної рівноваги	2	
5	Дослідження основних форм рельєфу вздовж заданого меридіану	2	
6	Дослідження річного ходу температур вздовж заданого меридіану	2	1
7	Вивчення розподілу тепла і вологи по меридіану	4	
8	Дослідження кліматичних поясів і областей за Борисом Алісовим та зон і типів клімату за Володимиром Кеппеном за заданим меридіаном	2	1
9	Дослідження ґрунтів, рослинного покриву та природних зон по лінії меридіану	4	
10	Розрахунок радіаційного індексу сухості вздовж заданого меридіану	4	2
12	Контрольна робота	2	
	ВСЬОГО	32	6

5. Самостійна робота

ОПП «Фізична географія, кадастр і моніторинг природних ресурсів»,
«Картографія, геоінформатика і кадастр» - 150 годин

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Розділ 1. Історія та методологія сучасного землезнавства	36
Тема 1: Історія Землезнавства	8
Тема 2: Методологія	10
Тема 3: Загальні природничі та організаційні закони	12
Тема 4: Земля у Всесвіті	6
Розділ 2. Вчення про географічну оболонку	32
Тема 5: Динаміка ГО	12
Тема 6: Будова ГО	10
Тема 7: Організація ГО	10
Розділ 3. Основи глобальної екології	18
Тема: 8 Антропосфера	8
Тема: 9. Проблеми глобальної екології	10
ВСЬОГО:	86

ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»;
«Географія рекреації та туризму»; «Географія. Природознавство. Економіка.
Туристська робота» - 120 годин

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
	ДФН	ЗФН
Розділ 1. Історія та методологія сучасного землезнавства	24	40
Тема 1: Історія Землезнавства	6	4
Тема 2: Методологія	6	12
Тема 3: Загальні природничі та організаційні закони	6	14
Тема 4: Земля у Всесвіті	6	10
Розділ 2. Вчення про географічну оболонку	16	35
Тема 5: Динаміка ГО	8	15
Тема 6: Будова ГО	4	10
Тема 7: Організація ГО	4	10
Розділ 3. Основи глобальної екології	16	27
Тема: 8 Антропосфера	6	13
Тема: 9. Проблеми глобальної екології	10	14
ВСЬОГО:	56	102

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

До основних методів навчання належать: лекції (з презентаціями), практичні роботи, самостійна робота студентів згідно з програмою курсу, контрольні роботи для студентів денної та заочної форми навчання.

Відповідно до концепції змішаного навчання в Каразінському університеті розроблено та наповнено дистанційний курс в системі Мудл.

8. Методи контролю

Поточний контроль – за письмовими роботами.

Підсумковий контроль – письмова робота.

9. Схема нарахування балів

T₁, T₂ ... T₁₂ – теми розділів.

Поточний контроль та самостійна робота										Екзаме- наційна робота	Сума	
Розділ 1				Розділ 2			Розділ 3		Контрольна робота, передба- чена навчальним планом			Разом
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	T ₉	Кр			
0	10	15	0	10	5	10	0	0	20	60	40	100

Критерії оцінювання

Практичні роботи – 40 балів (10 практичних робіт по 4 бали кожна). Максимальну кількість балів (4 бали) студент отримує у випадку правильного оформлення роботи, вірно викресленої графічної частини (графік, смуга-випісок, розріз) та вичерпного аналізу. 3 бали студент отримує у випадку якщо робота має помилки в оформленні графічної частини чи несуттєві неточності аналізу. 2 бали студент отримує у випадку несуттєвих змістовних помилок в графічній частині та неповному аналізі, а також аналізі, що містить суттєві змістовні помилки. 1 бал студент отримує у випадку великої кількості помилок в графічній частині та відсутності аналізу. 0 балів студент

отримує у випадку невиконання роботи. На розсуд викладача робота, що оцінена в 1-2 бали може бути повернена на доопрацювання.

Контрольна робота – 20 балів:

- тестові завдання – 10 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді:
репродуктивного та алгоритмічного рівня пізнання – 5 балів,
творчого рівня пізнання – 5 балів.

Підсумкова (екзаменаційна) контрольна робота – 40 балів:

- тестові завдання – 20 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді:
репродуктивного та алгоритмічного рівня пізнання – 10 балів,
творчого рівня пізнання – 10 балів.

Поточний та підсумковий контроль містить закриті та відкриті питання. Оцінювання закритих питань відбувається пропорційно до кількості правильних відповідей. При оцінюванні відкритих питань враховується повнота відповіді:

100-90% від оцінки за питання – повне та детальне розкриття питання;

90-60% від оцінки за питання – неповне розкриття питання;

60-40% від оцінки за питання – часткове чи неточне розкриття питання;

0-40% від оцінки за питання – відповідь що майже не розкриває питання але містить ключові слова з теми;

0 % – відповідь поністю невірна чи відсутня.

До підсумкового контролю допускається студент денної форми навчання, який протягом семестру написав контрольну роботу та набравши не менше ніж **30 балів** за всі види робіт, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

Багров М.В., Боков В.О., Черваньов І.Г. Землезнавство: підручник. К.: Либідь, 2000. 464 с.

Геренчук К. І., Боков В.О., Черваньов І. Г. Загальне землезнавство. Підручник для університетів. - Вища школа, 1984. 254 с.

Черваньов І.Г., Боков В.О. Землезнавство: історія, методологія, положення про географічну оболонку. Навчальний посібник. – Харків: Харківск. ун-т, 1993. 90 с.

Черваньов І.Г. Словник термінів із землезнавства. - Харків: Основа, 1997. 30 с.

Christopherson, Robert W. Geosystems: an introduction to physical geography I Robert W. Christopherson.- 5th ed., animation ed. – Pearson Prentice Hall, 2005. 721 p.

Robert G. Bailey. Ecosystem Geography From Ecoregions to Sites. Second Edition. – Springer Science+Business Media, 2009. 264 p.

Допоміжна література

Боков В.О., Селіверстов Ю.І., Черваньов І.Г. Загальне землезнавство. Підручник для географічних, екологічних та гідрометорологічних спеціальностей. – 1998. 266 с.

Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство: Навч. Посіб. – К.: Знання–Прес, 2003. 247 с.

Мольчак Я. О., Ільїн Л. В. Загальне землезнавство: Навчальний посібник. – Луцьк: Видавництво ВДУ: Вежа, 1997. 232 с.

Залюбовська О., Овчаренко А., Черваньов І. Ландшафтні дослідження: від парадигми через ГІС-технологію до моніторингу (на прикладі території НПП "Слобожанський") // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Геологія. Географія. Екологія», 2023. Вип. 59. С. 110-124.

Черваньов І.Г., Залюбовська О. В., Овчаренко А. Ю. Обґрунтування вибору індикативних об'єктів для ландшафтного моніторингу природоохоронної території та дослідження їх за даними дистанційного зондування й польового знімання // Український географічний журнал. Київ, 2019. Вип. 1 (105). С. 15-23

Інформаційні ресурси в Інтернеті та інше методичне
забезпечення

1. Атлас вчителя. Молочко В. В., Бонк Ж. Є., Дрогушевська І. Л. та ін. - К.: ДНВП "Картографія", 2010. 328 ст. іл.

2. Інтерактивні карти та атласи з географії. URL:
new.osvitanet.com.ua/interactive-maps/interactive-maps-geography/svit/tektonichna-budova-ta-relief-zemli/